

Innspill til kommunekommisjonen om statlig styring på kulturfeltet

Creo – forbundet for kunst og kultur er Norges største kunst- og kulturforbund.

Vi organiserer alle i kunst- og kulturfeltet, enten de er arbeidstakere, frilansere eller selvstendig næringsdrivende. Som kunst- og kulturforbundet i LO arbeider Creo målrettet for gode lønns- og arbeidsvilkår, sterke rettigheter og forutsigbare rammer for kunst- og kultursektoren. Vi samler hele feltet i én fagforening, fordi gjennomslagskraft skapes i fellesskap. Creo er et profesjonelt fellesskap som kombinerer kunstfaglig forståelse med reell forhandlingsstyrke.

Creo ønsker med dette å gi et innspill til kommunekommisjonens andre delutredning. Dette som en kommentar til KS sitt notat om statlig styring på kulturfeltet, [KS sitt notat om kulturfeltet](#). Vi mener notatet fremmer forslag og synspunkter som kan få store og negative konsekvenser for kunst- og kultursektoren, både for dem som arbeider i sektoren, og for innbyggerne som brukere av kunst- og kulturopplevelser.

Flere av forslagene og resonnementene i KS' notat fremstår etter vårt syn som lite konkretiserte, og det er til dels uklart hvilke praktiske og kulturpolitiske konsekvenser KS faktisk ønsker å oppnå. Vi savner samtidig en tydeligere drøfting av hvilke konsekvenser forslagene vil kunne få for nasjonale kulturpolitiske mål om kvalitet, mangfold, tilgjengelighet, kunstnerisk utvikling og et likeverdig kulturtilbud i hele landet.

KS argumenterer i sitt notat for større lokal styring med de offentlige kulturmidlene. Dette er et forståelig argument sett fra kommunenes side, men vi mener en slik utvikling vil være svært uheldig for kunst- og kulturinstitusjonene. Det å bygge kunst- og kulturinstitusjoner av høy kvalitet krever tid, langsiktighet og forutsigbarhet.

Dagens finansieringssystem er bygget opp rundt et delt ansvar mellom staten og regionale/lokale myndigheter. Dette har over tid bidratt til å bygge en nasjonal infrastruktur av selvstendige kunst- og kulturinstitusjoner over hele landet. Denne infrastrukturen sikrer ikke bare publikum tilgang til kunst- og kulturopplevelser nær der de bor, men opprettholder også stedlige kompetansemiljøer med betydelige ringvirkninger for lokalt kulturliv, arbeidsliv og samfunnsutvikling.

Vi er i dag i den heldige situasjonen at vi har solide institusjoner rundt om i hele landet som kan gi befolkningen kunst- og kulturopplevelser av høy kvalitet nær der de bor. Det har vi fordi vi over tid har hatt en stabil og forutsigbar grunnfinansiering med statlige midler. Vi frykter at dersom finansieringen i større grad overlates til lokale budsjettprosesser, vil kompetansemiljøer det har tatt årtier å bygge opp kunne gå tapt i møte med skiftende politiske prioriteringer og økonomiske svingninger.

Funksjonsdelingen mellom staten og regionale/lokale myndigheter fungerer også som et viktig sikkerhetsnett. Når institusjonene har flere offentlige finansieringspartnere, blir de mindre sårbare for kortsiktige politiske skifter, økonomiske nedgangstider og endrede lokale prioriteringer. Selv om lokal forankring og regionale prioriteringer er viktige, betyr ikke dette at staten bør trekke seg tilbake fra det nasjonale ansvaret for å sikre stabile rammer for profesjonelle kunst- og kulturinstitusjoner.

Når kulturmidler skal forvaltes og prioriteres, kreves det betydelig kunst- og kulturfaglig kompetanse. Creo anerkjenner at det finnes høy kompetanse mange steder i kommunesektoren, men denne er ujevnt fordelt. Vi er derfor usikre på om det i alle kommuner og fylkeskommuner finnes tilstrekkelig faglig kapasitet til å ivareta helhetlige vurderinger av kvalitet, mangfold, utvikling og langsiktig institusjonsbygging.

Vi frykter at økt lokal styring kan føre til en ensretting av kulturlivet, hvor det som allerede er godt kjent og bredt etablert lettere prioriteres, mens smalere uttrykk, kunstnerisk risiko og nyskaping får svakere vilkår. Det vil i så fall være det motsatte av den innovasjonen og utviklingen KS selv etterlyser. Statlig grunnfinansiering basert på kompetente vurderinger bidrar derfor til å sikre et mangfoldig og helhetlig kunst- og kulturliv i hele landet.

KS hevder det er for mange navngitte tilskuddsmottakere på kulturbudsjettet. Det de unnlater å se i denne sammenheng, er at disse institusjonene skaper og formidler kunst langt utover sitt geografiske nærområde. Gjennom turnéer, gjestespill, samarbeid og formidling bidrar de til at kunstnere og produksjoner når publikum over hele landet. De navngitte tilskuddsmottakerne er heller ikke et resultat av tilfeldige prioriteringer, men av langsiktige kulturpolitiske målsettinger og brede politiske vurderinger knyttet til behovet for en nasjonal institusjonell infrastruktur for kunst og kultur.

Vi har vanskelig for å se at den enkelte kommune eller fylkeskommune alene kan ha det nødvendige overblikket som skal til for å sikre et jevnt og kvalitativt godt kunst- og kulturtilbud i hele landet.

KS er videre misfornøyd med funksjonsfordelingsprinsippet, og hevder det bidrar til en sementering av kulturfeltet som gjør det utfordrende å få nye aktører på banen. Det er vår erfaring at de faste institusjonene samarbeider godt med det frie feltet, og at dette samarbeidet bidrar til kunstnerisk utvikling og nyskaping. Det er rom for nye aktører i sektoren, men det er ikke i seg selv et kulturpolitisk mål å bytte ut etablerte institusjoner med nye aktører for variasjonens skyld. Det kunstneriske mangfoldet er etter vårt syn godt ivaretatt innenfor dagens finansieringsmodell.

Her vil vi også understreke viktigheten av faste fordelingsnøkler. Dagens ordning hvor staten bidrar med 70% av de offentlige driftstilskuddene, og regionen med de resterende 30% har vist seg velfungerende gjennom mer enn 30 år, og har bidratt til en økonomisk forutsigbarhet som er avgjørende for at institusjonene skal kunne oppfylle sitt samfunnsansvar. Ordningen bidrar også til lokal forankring, og den gjør det mer økonomisk attraktivt for fylkeskommunen/kommunen å investere i musikk- og scenekunstinstitusjonene.

Vi vil også understreke at musikk- og scenekunstinstitusjonene er arbeidsgivere for et stort antall ansatte kunst- og kulturarbeidere. Disse trenger forutsigbarhet og stabilitet i sine arbeidsforhold. Creo mener dagens finansieringsmodell bidrar til trygge arbeidsvilkår og stabile fagmiljøer, og at dette vil kunne svekkes dersom kommunene får full økonomisk styring over institusjonene.

KS unnlater samtidig å ta med i regnestykket den betydelige lokale verdiskapingen musikk- og scenekunstinstitusjonene bidrar til. Det fremstilles som om de kommunale og fylkeskommunale tilskuddene kun er en utgiftspost. Etter vårt syn er dette en for snever forståelse av institusjonenes rolle.

Staten bidrar med hoveddelen av finansieringen av musikk- og scenekunstinstitusjonene. Disse institusjonene skaper til gjengjeld betydelige verdier gjennom arbeidsplasser, skatteinntekter, aktivitet i lokalt næringsliv, bruk av kulturhus og arenaer, reiseliv og attraktivitet for lokalsamfunnene. I tillegg kommer bredere samfunnsmessige gevinster knyttet til folkehelse, utdanning, inkludering og samfunnsdeltakelse.

Vi vil i denne forbindelse særlig vise til [Halden kommunes utredning om Det Norske Blåseensemble](#), som dokumenterer de kulturelle, samfunnsmessige og økonomiske effektene av å ha sterke kunst- og kulturinstitusjoner lokalt.

Creo vil avslutningsvis understreke betydningen av at eventuelle endringer i finansieringssystemene for kunst- og kulturfeltet utredes grundig og i tett dialog med sektoren selv. Kunst- og kulturpolitikken må bygge på kunnskap om feltets faktiske behov og samfunnsrolle, og ikke utelukkende på hensynet til administrativ eller budsjettmessig fleksibilitet.

Vi mener dagens modell med delt finansieringsansvar mellom staten og regionale/lokale myndigheter i hovedsak fungerer godt, og at den er avgjørende for å sikre et profesjonelt, mangfoldig og tilgjengelig kunst- og kulturliv i hele landet.

For øvrig tilslutter vi oss innspill fra Norsk teater- og orkesterforening (NTO) og Fagforbundet Teater og Scene.

Med vennlig hilsen

A handwritten signature in blue ink, appearing to read 'Cathrine Nyheim'.

Cathrine Nyheim
Nestleder
Creo – forbundet for kunst og kultur